

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till posthusbyggnad i Växjö; given Stockholms slott den 26 februari 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i 1940 års statsverksproposition (kapitalbudgeten bil. 5, punkten 4) framlagda förslag anvisade riksdagen till inköp för postverkets räkning av tomterna nr 4 och 5 i kvarteret Gunnar Gröpe i Växjö ett anslag av 265,000 kronor. Å tomterna förutsattes sedermera skola upp-

föras en nybyggnad för postkontoret i staden. Det ifrågasattes, att i byggnaden även skulle inrymmas vissa lokaler för länsstyrelsen för att tillgodose dess behov av utökade utrymmen. Då posthustomterna och länsresidenstomten äro skilda från varandra endast genom en gata, avsågs därvid, att posthusbyggnaden skulle förbindas med residensbyggnaden genom en bro över gatan eller en förbindelsegång därunder.

Såsom framgår av min redogörelse tidigare i dag i frågan om anslag till om- och tillbyggnad av länsresidenset i Växjö, har det numera ansetts lämpligt att såtillvida frågå den ursprungliga planen, att lokalbehovet för den egentliga länsstyrelsen skulle helt tillgodoses genom om- och tillbyggnad av residensbyggnaden. Enligt det förslag, som jag nu går att anmäla, skulle sålunda till det nya posthuset förläggas, förutom postkontoret, lokaler endast för vissa länsstyrelsen närstående statliga organ, nämligen vägförvaltningen, länsarkitektkontoret, landsfogden och fattigvårdskonsulenten.

I skrivelse den 28 augusti 1942 har *generalpoststyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av medel till uppförande av den planerade posthusbyggnaden.

Rörande behovet av ökade utrymmen för postkontoret meddelar styrelsen, att detta behov, vilket konstaterats redan i samband med statsmakternas beslut om tomtförvärv, under de senaste åren ytterligare skärpts genom den ökning, som poströrelsen undergått. Posttrafikens utveckling vid postkontoret belyses av efterföljande av styrelsen meddelade sammanställning av uppgifter rörande frankoteckensuppbörden samt vissa försändelser och presentationer under åren 1911 (året för inflyttningen i riksbankshuset), 1926 (året för viss tillbyggnad för postkontoret), 1938 (det år, på vars trafiksiffror framställningen om fastighetsförvärvet grundade sig) och 1941.

	1911	1926	1938	1941
Frankoteckensuppbörden (inklusive inkomst av frankostämpling)	88,833	181,486	197,773	228,194
Antalet vid postkontoret inlämnade försändelser	4,691,616	5,370,657	7,543,908	8,140,420
Antalet in- och utbetalningar i postsparbanken	Uppgift saknas	c:a 4,850	26,625	33,308
Antalet folkpensionsutbetalningar.....	—	2,956	10,800	11,862

Utöver de siffror, som innefattas i sammanställningen, framhåller styrelsen särskilt den markanta uppgången för den utrymmeskrävande paketrörelsen. Denna rörelse har enligt styrelsen utvisat en ökning från 55,514 paket år 1938 till 75,894 stycken år 1941.

Genom poströrelsens ökning hade, yttrar styrelsen, situationen i de redan år 1938 trånga och otillräckliga postkontorslokaler ytterligare förvärrats. Det kunde icke tillräckligt betonas, hur ytterst hämmande och besvärande utrymmesbristen vid postkontoret vore för arbetets behöriga gång. Man kunde icke om något av de olika avdelningarnas utrymmen säga, att det vore tillräckligt för sitt ändamål. Styrelsen fortsätter i anslutning härtill:

Allmänhetens avdelning är så trång, att det ej är möjligt att därstädes placera erforderligt antal skrivpulpeter. Vid månadsskiften och andra högtrafikperioder nödgas allmänheten många gånger bilda kö även i förstugan.

Utrymmet i kassaexpeditionen är också alldeles för litet. Till belysande därav må nämnas, att man vid ett tillfälle måst avlägsna schaltern på disken för att därigenom bereda flera tjänstemän möjlighet att stående vid disken betjäna allmänheten.

Särskilt otillfredsställande och ur medelskontrollsynpunkt förkastliga äro de förhållanden, under vilka den tjänsteman arbetar, som handhar redovisningen av medel till och från de under postkontoret lydande poststationerna. För ifrågavarande kassa finnes inget annat utrymme tillgängligt än sorteringsrummet innanför postboxarna. I detta rum, som omfattar en golvyta av allenast cirka 6 m², redovisas dagligen omkring 200,000—300,000 kronor av kassatjänstemannen och hans biträde, allt under det att uppsortering av post i postboxarna samtidigt verkställas av tjänsteman från avdelningen för ankommande poster.

Postkontorets skatteavdelning disponerar ett rum om cirka 25 m² i entresolvåningen. Mellan skatteuppbörderna användes ifrågavarande utrymme såsom frukostrum och vid jul- och nyårshelgerna såsom extrautrymme åt postkontorets tidningsexpedition. Rummet, som har en takhöjd av allenast 1.9 m, är icke tillräckligt för skatteavdelningens personal. Endast fem personer av den erforderliga personalstyrkan kunna inrymmas därstädes. Av de övriga måste två placeras å tidningsexpeditionen (i entresolvåningen) och två å postkontorets avgående avdelning (i bottenvåningen).

De lokaler, som disponeras av postkontorets avdelning för ankommande och avgående poster samt brevbärareexpeditionen, äro likaledes alldeles otillräckliga. Sedan år 1938 har brevbärarpersonalen måst utökas med en brevbärare och en lådbrevbärare. Det har icke varit möjligt att bereda den nytillkomne lådbrevbäraren annan arbetsplats än en cirka 3 dm bred klaff på kortsidan av ett av brevbärarborderna. Vid jul- och nyårshelgerna, då brevbärarpersonalen måste fördubblas, äro förhållandena i det närmaste kaotiska.

Gårdsutrymmet är också ytterst knappt. Någon egentlig lastkaj finnes icke. Postens in- och utlastning sker via en hög och brant yttertrappa. För forslingen av posten mellan trappan samt ankommande och avgående avdelningen måste man passera genom en lång, smal gång ävensom genom brevbärarexpeditionen. Utrymmet på gården medgiver icke att posten transporteras till och från postkontoret med bil, varför posttransporterna verkställas med häst och vagn. Därvid måste emellertid ofta en del av postgodset avlastas på gatan och därifrån bäras in på gården, enär portgången är så låg, att ett större lass icke kan passera densamma.

Det förtjänar ytterligare omnämnas, att vid jul- och nyårshelgerna postkontoret är nödsakat anordna utlämning av ankommande paket i ett källarum, där postkontorets blanketter och förbrukningsartiklar förvaras. Dessa måste då överflyttas bl. a. till utrymmen, som av telegrafverket ställas till postkontorets disposition.

Såsom ovan nämnts, har personalen vid postkontoret sedan år 1938 måst utökas med en brevbärare och en lådbrevbärare. Det är dessutom avsett att, så snart postkontoret fått större lokaler, inrätta en redan nu erforderlig överpostexpeditörstjänst.

Då generalpoststyrelsen funnit det ofrånkomligt, att det planerade posthuset i Växjö snarast kommer till utförande, har styrelsen uppdragit åt länsarkitekten i Växjö H. Lindén att utarbeta förslagsritningar till nytt posthus. Beträffande lokaler för de till länsstyrelsen anknutna institutionerna har läns-

arkitekten därvid samrått med länsstyrelsen. En omgång av de upprättade ritningarna med tillhörande beskrivning och kostnadsberäkning finnes fogad vid styrelsens förevarande framställning.

Enligt förslaget är byggnaden avsedd att uppföras i hörnet av Norrgatan och Kronobergsgatan med huvudbyggnaden i tre våningar utefter Norrgatan och en flygel i två våningar utmed Kronobergsgatan. Det förutsättes därvid, att samtliga å tomterna nu befintliga byggnader utom det västra huset utmed Norrgatan skola rivas. Med undantag av två bostadslägenheter, den ena för fastighetens gårdskarll och värmeskötare och den andra för en vaktmästare vid länsstyrelsen, avses posthuset helt tagas i anspråk för postkontorets och de till länsstyrelsen anslutna institutionernas räkning.

Beträffande dispositionen av utrymmena i byggnaden meddelar generalpoststyrelsen.

Bottenvåningen är avsedd att inrymma tjänsterum för postmästare och redogörare, kassaexpedition för allmänhetens betjänande, avdelning för ankommande och avgående poster, tidningsexpedition, utrymmen för skatteavdelningen, erforderliga kassavalv, postboxrum, elev- och samlingsrum ävensom kapprum och toaletter för den i bottenvåningen tjänstgörande personalen.

I våningen en trappa upp skulle i flygeln utmed Kronobergsgatan anordnas expedition för brevbärare, kapp- och toalettrum för ifrågavarande personal samt lunchrum. Utmed Norrgatan skulle i samma våning inredas nyssnämnda bostadslägenheter ävensom lokaler för länsarkitekten, landsfogden och fattigvårdskonsulenten.

Våningen 2 trappor upp skulle inrymma vägförvaltningen.

Källaren skulle upptaga pann- och bränslorum, arkiv- och förrådsutrymmen, skyddsrum samt källarkontor.

Å gården i tomtens nordvästra hörn skulle dessutom uppföras en mindre byggnad avsedd till garage och förvaring av kärror m. m.

Kostnaderna för byggnaden enligt det här angivna förslaget ha av generalpoststyrelsen beräknats till 651,000 kronor.

Beträffande den ekonomiska innebörden av det framlagda byggnadsförslaget har styrelsen framhållit följande.

Till byggnadskostnaden, 651,000 kronor, bör läggas tomtvärdet, 265,000 kronor. Hela den på posthuset belöpande kostnaden skulle sålunda uppgå till 916,000 kronor.

Hyresvärdet för lokalerna och bostadslägenheterna i den planerade nybyggnaden och den kvarstående äldre byggnaden har styrelsen med kännedom om de hyror, som i allmänhet utgå för jämförbara lokaler m. m., ansett sig kunna uppskatta sålunda.

	Kronor
skyddsrum, arkiv och förråd i källaren 313 m ² à 10 kronor	3,130
postkontorets lokaler i bottenvåningen 535 m ² à 35 kronor	18,725
postkontorets lokaler i våningen 1 tr. upp 223 m ² à 25 kronor	5,575
bostadslägenheterna 120 m ² à 20 kronor	2,400
lokaler för de till länsstyrelsen anknutna institutionerna 480 m ² à 25 kronor	12,000
garagebyggnad 56 m ² à 10 kronor	560
bostadslägenheter i den å tomten kvarstående äldre byggnaden	3,000

Summa kronor 45,390.

Det sammanlagda hyresvärdet motsvarar cirka 5 procent av det i byggnaden investerade kapitalet, 916,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer styrelsen, att för posthusets uppförande måtte för budgetåret 1943/44 anvisas ett reservationsanslag av 651,000 kronor.

I skrivelse till generalpoststyrelsen har *byggnadsstyrelsen* meddelat, att styrelsen ansåge en avsevärd omstudering av det för posthusbygget uppgjorda ritningsförslaget erforderlig för att vinna en klarare och enklare planläggning och en konstruktivt riktigare utformning av byggnadsstommen. Genom en omarbetning syntes även möjligt att erhålla en begränsning av byggnads-kostnaderna till 625,000 kronor.

Med anledning av vad byggnadsstyrelsen sålunda anført har *generalpoststyrelsen* i samråd med byggnadsstyrelsen låtit i vissa hänseenden omarbete sitt tidigare förslag. Det nya förslaget finnes närmare belyst å ritningar, dag-tecknade den 1 oktober 1942. Kostnaderna för förslaget äro beräknade till 625,000 kronor.

1940 års *civila byggnadsutredning* har i utlåtande den 23 november 1942 anført följande.

Vid sin granskning av förslaget har utredningen uppmärksammat, att postmästarens rum givits en yta av 20 kvadratmeter. Med hänsyn till rummets uppgifter torde en yta av 12 kvadratmeter få anses tillfyllest. En reduktion av expeditionen genom minskning av husbredden med omkring 1 meter synes böra övervägas. Rumshöjden synes kunna något reduceras, förslagsvis till 3.2 meter. Brevbärarsalen, enligt uppgift avsedd för 15 brevbearare, har en yta av omkring 150 kvadratmeter. Jämväl denna lokal lärer utan olägenhet kunna väsentligt begränsas. Rumshöjden i densamma bör reduceras från 3 till 2.8 meter. Trappfönstren böra förenklas.

Vad angår de för vissa länsstyrelsen närstående institutioner avsedda lokalerna, har utredningen i denna del yttrat sig i ett den 20 november dag-tecknat utlåtande beträffande beredande av utökade lokaler för länsstyrelsen i Kronobergs län. Här må endast framhållas, att enligt utredningens mening möjlighet föreligger att förlägga ifrågavarande lokaler till residenset. Posthuset skulle således, om detta anses medföra fördelar, kunna byggas i den begränsade omfattning, som fordras för att inrymma postens egna lokaler samt bostadslägenheter. Utredningen förordar sålunda, att byggnadsfrågan underkastas förnyat övervägande med beaktande av de av utredningen anförda synpunkterna.

Såsom jag vid anmälan tidigare i dag av frågan om medel till om- och tillbyggnad av länsresidenset i Växjö meddelat, har jag genom besök i Växjö sökt skaffa mig en personlig uppfattning om, bland annat, postkontorets lokalförhållanden.

Enligt min mening kan någon tvekan icke råda därom, att postkontoret — som alltsedan år 1911 är inrymt i riksbankens fastighet och som därefter erhållit lokalutvidgning endast genom en år 1926 utförd mindre tillbyggnad — är i stort behov av såväl utökade som mera ändamålsenliga loka-

*Departements-
chefen.*

ler, därest den under senare år starkt ökade posttrafiken skall kunna avvecklas på ett tillfredsställande och ur redovisningssynpunkt betryggande sätt. Behov av förbättrade lokaler föreligger beträffande flertalet av kontorets avdelningar men synes vara mest framträdande i fråga om avdelningarna för redovisning av medel till och från underlydande poststationer samt i fråga om skatteavdelningen. Framhållas må även de otillräckliga utrymmena för ankommande och avgående poster samt för brevbärarexpeditionen.

Goda skäl föreligga sålunda för uppförande av ett nytt posthus å de för ändamålet år 1940 inköpta tomterna i kvarteret Gunnar Gröpe. Jag anser mig böra tillstyrka, att medel för ändamålet äskas å riksstaten för nästkommande budgetår. Huruvida byggnadsföretaget bör komma till utförande under nämnda budgetår blir beroende av huru förhållandena utveckla sig med avseende å tillgång på material och arbetskraft. Vissa förutsättningar för ett uppskov med företagets igångsättande torde i detta fall föreligga, i det att — enligt vad jag inhämtat — möjlighet finnes för postkontoret att erhålla en utökning av lokalerna genom förhyrning av vissa utrymmen i riksbanken, vilka numera anses obehövligen för bankens eget behov. En viss lättnad för postarbetet skulle härigenom vinnas, även om de med nuvarande lokalförhållanden behäftade bristerna icke genom denna åtgärd kunna på någon avgörande punkt undanröjas. Ett eventuellt uppskov med byggnadsföretagets igångsättande förutsätter, att lokaler för den blivande vägförvaltningen övergångsvis kunna anskaffas å hyresmarknaden samt att nuvarande förläggning av övriga statsinstitutioner, vilka avsetts skola förläggas till posthuset, tills vidare bibehålles. Såvitt nu kan bedömas, torde möjlighet härtill föreligga.

Även om sålunda ett visst uppskov med företagets utförande skulle kunna komma till stånd, är det önskvärt att medel till byggnaden nu anvisas för att definitiva ritningar skola kunna uppgöras och övriga förberedande åtgärder vidtagas i syfte att möjliggöra ett snabbt igångsättande av byggnadsföretaget, så snart förhållandena det medgiva.

Det framlagda byggnadsförslaget innebär, att posthusbyggnaden skulle uppföras delvis i tre och delvis i två våningar samt inrymma lokaler för — förutom postkontoret — länsarkitektkontoret, vägförvaltningen, landsfogden och fattigvårdskonsulenten. Härjämte skulle inredas två bostadslägenheter, avsedda den ena för fastighetens gårdskarll och värmeskötare samt den andra för en vaktmästare vid länsstyrelsen. Kostnaderna för byggnadsföretaget äro efter de jämkningar i det ursprungliga ritningsförslaget, som verkställt i samråd mellan byggnadsstyrelsen och generalpoststyrelsen, beräknade till 625,000 kronor.

1940 års civila byggnadsutredning har i princip icke haft något att erinra mot förslaget men i fråga om en del detaljer, såsom golvytan i några rum samt rumshöjderna, föreslagit en viss reducering. Utredningen har emellertid i anslutning till sitt utlåtande rörande om- och tillbyggnad av länsresidenset ifrågasatt en utredning i syfte att begränsa byggnadsprogrammet för postkontoret i så måtto, att lokaler icke skulle inredas därstädes för väg-

förvaltningen och övriga till länsstyrelsen anslutna statsinstitutioner, vilka i stället skulle inrymmas i länsresidenset.

Vid anmälan tidigare i dag av länsstyrelsens byggnadsfråga har jag ansett byggnadsutredningens sista nämnda uppslag icke böra fullföljas.

Det av generalpoststyrelsen framlagda förslaget, sådant det framgår av de omarbetade ritningarna, synes mig i stort sett kunna läggas till grund för byggnadsföretaget. Jag förutsätter emellertid att, innan företaget igångsättes, sådana jämkningar ske i ritningarna, att de av byggnadsutredningen i besparingssyfte framställda erinringarna bliva i huvudsak beaktade. Härigenom skulle, enligt vad jag under hand inhämtat av byggnadsstyrelsen, kostnaderna för posthuset kunna nedbringas med omkring 15,000 kronor till 610,000 kronor. I fråga om dispositionen av de utrymmen, som icke erfordras för postkontorets egna behov, kan vidare ifrågasättas, om ej länsarkitektkontoret, som nu är inrymt i lantmäterikontorets byggnad, bör kvarstanna i sistnämnda byggnad, där tillfredsställande lokaler torde kunna erhållas efter vägingenjörskontorets avflyttning, och i stället motsvarande utrymmen i posthuset tills vidare disponeras för uthyrning. Denna fråga torde få ytterligare övervägas, innan lokaldispositionen fastställs.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Posthusbyggnad i Växjö* för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under rubrik Statens affärsverksfonder, Postverket, anvisa ett investeringsanslag av kronor 610,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

